

Жалінська Ірина Володимирівна
к.е.н., доцент
Житомирський державний
технологічний університет
Україна, м. Житомир

ТЕОРІЯ КРИВИХ ДОСВІДУ В ОПЕРАЦІЙНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

The paper investigates the basic tenets of the theory of learning curves. They make it possible to improve the competitiveness of enterprises.

У теперішній динамічний час економічні реалії висувають нові вимоги до сфери управління виробництвом, яким власне опікується операційний менеджмент, щодо багатьох аспектів. На перший план виходять питання підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства за допомогою виробничої функції, створення гнучких виробничих систем, які б давали змогу виготовляти значні обсяги продукції, зниження собівартості продукції за рахунок ефективного управління прямими витратами. До факторів успіху наразі можна також віднести і широке застосування теорії кривих досвіду.

Різноманітні аспекти операційного менеджменту та управління виробництвом висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Відзначимо дослідження таких вчених як Й. Петрович, Г. Захарчин, І. Гевко, В. Онищенко, Ф. Урманов, А. Науменко, Р. Іщенко, Т. Бурбела. Значний доробок в сфері операційного менеджменту мають такі вчені як Р. Б. Чейз, Ф. Р. Джейкобз, Н. Дж. Аквілано, які досліджують теорію кривих досвіду.

Метою дослідження є висвітлення основних положень теорії кривих досвіду як фактору, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

Крива досвіду – це графік, який відображає взаємозв'язок між часом виготовлення даної одиниці продукції й кількістю одиниць продукції, які вироблені до даної. Теорія кривих досвіду має широке застосування у світі бізнесу. Зокрема у промисловості вона може застосовуватися для оцінки часу розробки виробу, його виробництва і для оцінки витрат; для пошуку компромісного рішення в системі «just in time» між необхідним розміром матеріальних запасів та обсягами виробництва; для планування загальної стратегії, наприклад, прийняття рішень щодо ціноутворення, інвестицій, операційних витрат.

Теорія кривих досвіду базується на трьох основних припущеннях:

- кількість часу, яка необхідна для виконання певного завдання на роботу або одиницю продукції кожного наступного разу буде менше часу на раніш виконане таке ж завдання;
- час, що витрачається на виконання одного завдання, зменшується на одну й ту ж відносну величину;
- зниження витрат часу носить передбачуваний характер.

Криві досвіду можна застосовувати до окремих осіб або до організацій, відповідно розрізняють індивідуальне та організаційне навчання. Індивідуальне накопичення досвіду – це результат безперервного поліпшення працівником, який багатократно повторює один і той самий процес своєї майстерності, набуття навичок і підвищення власної продуктивності. Організаційне накопичення досвіду – це результат як безперервного удосконалення практичної діяльності організації, так і змін в управлінні, технології та інжинірингу [2, с. 95–96].

Ефект накопичення досвіду вперше спостерігався в авіабудівній промисловості США. Криві досвіду можуть відображати як час на випуск одиниці продукції, так і кількість випущених виробів за певний період часу. Продуктове накопичення досвіду використовують в економічних розрахунках у випадку виробництва складних виробів або виробів з тривалим циклом виготовлення. Виробниче накопичення досвіду зазвичай використовують в масовому виробництві з коротким циклом виготовлення виробів.

В теорії кривих досвіду використовують поняття норми досвіду. В діючому виробництві дані для розрахунку норми досвіду можна отримати із виробничих звітів. Існують різні значення норми досвіду в залежності від еластичності витрат на одиницю продукції. Наприклад, собівартість першої одиниці товару становить 100 грн, другої – 70 грн, тобто внаслідок подвоєння випуску собівартість знизилась на 30 %, норма досвіду таким чином дорівнює 70 % [1]. Значення норми досвіду залежить від галузі, від рівня використання ручної праці. Так, для автомобільної промисловості норма досвіду дорівнює 88 %, для сталеплавильної промисловості – 80 %, для виробництва напівпровідників та інтегральних схем – 60 % [1].

Однак при досягненні певного рівня виробництво стабілізується. Все залежить від галузі – ефект досвіду спостерігається найчастіше в найбільш інноваційних галузях, де швидко змінюються моделі, модифікації: виробництво електронної техніки, автомобілів, побутової техніки. Однак в найбільш автоматизованих системах можна не виявити ефекту досвіду.

Таким чином, дія теорії кривих досвіду пояснює зменшення виробничої собівартості у виробників, які діють на тому ж ринку і використовують аналогічну технологію, що призводить до значних конкурентних переваг. Організація, що виробила більшу кількість продукції, матиме нижчі витрати виробництва і зростатиме швидше за конкурентів.

Список використаних джерел:

1. Кіндрацька Г. І. Стратегічний менеджмент : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Г. І. Кіндрацька. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – К. : Знання, 2010. – 406 с. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/strategichnyy_menedzhment_-_kindratska_gi.
2. Чейз Р. Б. Производственный и операционный менеджмент : пер. с англ., 10-е издание. / Р. Б. Чейз, Джейкобз Ф. Р., Аквилано Н. Дж. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2008. – 1184 с.